

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

УДК 330.322

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-4-2>

Булкот О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Bulkot Oksana

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of International Economics and Marketing
Taras Shevchenko National University of Kyiv

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПАСПОРТ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА КРАЇНИ

INVESTMENT PASSPORT AS AN ELEMENT OF FORMATION OF THE INVESTMENT ENVIRONMENT OF THE COUNTRY

Статтю присвячено дослідженню питань створення та презентації інвестиційних паспортів територіальних одиниць. Автор трактує поняття інвестиційного паспорту з позиції одного зі структурних елементів інвестиційного середовища країни. Доведено, що інвестиційний паспорт територіальної одиниці є важливим інструментом інвестиційної політики країни, оскільки містить актуальну, комплексну та узагальнену інформацію про інвестиційний потенціал та покликаний сприяти залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Обґрунтовано, що інвестиційний паспорт не тільки виконує інформаційно-презентаційну функцію в економіці країни, але й сприяє формуванню її позитивного інвестиційного іміджу. Автором запропоновано структурну будову інвестиційного паспорту та виокремлено сучасні ініціативи в розробленні та презентації інвестиційного паспорту територіальної одиниці.

Ключові слова: *інвестиційний паспорт, інвестиційна політика, інвестиційна стратегія, інвестиційна пропозиція, інвестиційна привабливість, інвестиційне середовище.*

Статья посвящена исследованию вопросов создания и презентации инвестиционных паспортов территориальных единиц. Автор трактует понятие инвестиционного паспорта с позиции одного из структурных элементов инвестиционной среды страны. Доказано, что инвестиционный паспорт территориальной единицы является важным инструментом инвестиционной политики страны, поскольку содержит актуальную, комплексную и обобщенную информацию об инвестиционном потенциале и призван способствовать привлечению как внутренних, так и внешних инвестиций. Обосновано, что инвестиционный паспорт не только выполняет информационно-презентационную функцию в экономике страны, но и способствует формированию ее позитивного инвестиционного имиджа. Автором предложено структурное строение инвестиционного паспорта и выделены современные инициативы в разработке и презентации инвестиционного паспорта территориальной единицы.

Ключевые слова: *инвестиционный паспорт, инвестиционная политика, инвестиционная стратегия, инвестиционное предложение, инвестиционная привлекательность, инвестиционная среда.*

The article is devoted to the study of the creation and presentation of investment passports of territorial units. The author interprets the concept of investment passport from the standpoint of one of the structural elements of the investment environment of the country and highlights that this document should include current data on the investment potential of the territorial unit in order to present its investment proposals to attract potential investors and achieve economic and social effects of the development of this territorial unit. It is proved that the investment passport of a territorial unit is an important tool of the country's investment policy, as it contains relevant, comprehensive and generalized information about the investment potential and is designed to promote both domestic and foreign investment. It is substantiated that the investment passport performs not only the information and

presentation function in the country's economy, but also contributes to the formation of a positive investment image of the country. It is revealed that Ukrainian legislation does not define a clear structure of the investment passport, and its structure and information content may differ in each individual territorial unit depending on its economic potential, area, population, etc. Author is convinced that some parts, however, must be reflected in this document and proposes the structure of the investment passport. Also modern initiatives in the development and presentation of the investment passport of the territorial unit are offered in this article. The main criteria for information to be included in investment passport, like reliability, relevance, clarity, compliance with global indicators, conciseness of information presentation etc. are described. It is concluded that the investment passport should serve as a roadmap for the investor when choosing a potential territory and object for investment. Also, the investment passport should be a kind of platform for communication between the municipality and potential investors, so such documents must contain relevant, truthful and timely information about the territorial unit with the mandatory submission of valid investment proposals.

Keywords: *investment passport, investment policy, investment strategy, investment proposal, investment attractiveness, investment environment.*

Постановка проблеми. Нині для будь-якої країни важливо забезпечити надходження та ефективне використання як внутрішнього активного інвестиційного капіталу, так і зовнішнього, міжнародного. Очевидно, що для притоку інвестицій у країну необхідно мати стабільне інвестиційне середовище, забезпечене ефективними, чинними нормами закону, а також розроблені інвестиційну політику та стратегію держави і, звичайно, демонструвати стабільні темпи економічного зростання. Проте не менш важливим є інформаційна обізнаність потенційного інвестора з потенціалом економіки чи то усєї країни, чи то її окремих регіонів. Звичайно, будуючи свої інвестиційні стратегії, країни створюють певні офіційні інформаційні портали, проте, як показує практика, на таких ресурсах розміщується інформація переважно загального характеру, без конкретних характеристик потенціалу та оцінок інвестиційної привабливості об'єкта. Очевидно, необхідність презентації комплексної, узагальненої та актуальної інформації про інвестиційні можливості країни/регіону зумовлює потребу розроблення специфічних документів – інвестиційних паспортів, які б забезпечили інвестора усіма необхідними даними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням теорії розроблення та презентації інвестиційних паспортів присвячено обмежену кількість наукових публікацій, незважаючи на той факт, що практично усі територіальні громади та райони України мають такі документи. Наприклад, Київська обласна державна адміністрація під час складання інвестиційного паспорта керується Положенням про інвестиційний паспорт Київської області [1], але в інвестиційному законодавстві України, поняття й структури самого інвестиційного паспорта ми не знаходимо. Також знаходимо незначну кількість наукових публікацій, присвячених питанням розроблення та впровадження інвестиційних паспортів у роботах вітчизняних науковців [2–4], у яких інвестиційний паспорт розглядається з позиції одного з інструментів інвестиційної політики держави. Щодо іноземних джерел, то поняття інвестиційного паспорта в них відсутнє як таке, адже іноземні як практики, так і науковці переважно оперують поняттями інвестиційної пропозиції [5] та інвестиційного плану [6], причому для державного, наддержавного та регіонального рівнів вони використовують поняття інвестиційної політики та стратегії.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є виявлення сутнісних характеристик, структури та особливостей імплементації і презентації інвестиційного паспорта як елементу інвестиційного середовища країни.

Вклад основного матеріалу дослідження. Сутність поняття «інвестиційний паспорт» нині повною мірою не розкрито у досліджених нами публікаціях, оскільки відображає лише окремі аспекти цього документа, звужуючи його трактування до «інформаційно-презентаційних матеріалів» [1] або «документа з інформацією про ОТГ» [4]. Насправді функціональна роль інвестиційного паспорта в реалізації інвестиційної політики держави є значно ширшою, адже, саме цей документ може стати додатковим інструментом не тільки інвестиційної політики, але й формування позитивного, сприятливого інвестиційного клімату держави як серед внутрішніх інвесторів, так і у зовнішніх.

Отже, пропонуємо трактувати інвестиційний паспорт як щорічне інформаційно-аналітичне видання, яке містить актуальні дані про інвестиційний потенціал територіальної одиниці задля презентації її інвестиційних пропозицій для залучення потенційного інвестора та досягнення економічно-соціальних ефектів розвитку цієї територіальної одиниці. При цьому важливо наголосити на тому, що інвестиційний паспорт повинен мати саме ознайомчий характер і бути інформаційним виданням, а не офіційною комерційною пропозицією.

Інвестиційний паспорт в Україні переважно складають міста, територіальні громади, райони та області [7–10]. На рівні держави цю функцію виконує інвестиційна політика та стратегія. Проте, наприклад, цікавою в цьому аспекті є практика Грузії, яка розробляє і публікує державні інвестиційні пропозиції (фактично аналоги інвестиційних паспортів) за окремими галузями промисловості. Очевидною перевагою таких видань є можливість для інвестора отримати повну, актуальну, узагальнену інформацію не за окремою територіальною одиницею, а загалом за тим сектором економіки, який його цікавить [11]. Варто звернути увагу на структуру цих видань та формат подачі інформації.

Важливість розроблення та необхідність презентації інвестиційного паспорта територіальної одиниці (ТО) нині в Україні є очевидною, адже єдиний офіційний інформаційний ресурс, де б інвестор міг знайти

необхідну інформацію щодо регіону чи об'єкта, який його цікавить, відсутній. Отже, інвестиційний паспорт повинен виконувати чіткі функції в економіці країни, а саме надавати актуальну інформацію про територіальну одиницю; забезпечувати швидкий доступ до інформації про територіальну одиницю; знайомити потенційного інвестора з умовами інвестиційного середовища та особливостями ведення бізнесу; відобразити економічний та інвестиційний потенціал територіальної одиниці; сприяти заохоченню інвестора до здійснення капіталовкладень в інфраструктуру та розвиток територіальної одиниці; полегшити співпрацю між керівництвом територіальної одиниці та інвестором.

Як бачимо, інвестиційний паспорт – це певна модифікація аналітичної бази, метою якої є презентація інформації про територіальну одиницю, її потенціал та залучення потенційних інвесторів до здійснення капіталовкладень. У зв'язку з цим коректність складання цього документа, а також якість подання матеріалу в ньому прямо впливатиме на прийняття інвестором остаточного рішення щодо доцільності та ефективності здійснення інвестицій у межах окремої територіальної одиниці, тому інформація, яка подається в інвестиційному паспорті, повинна відповідати таким критеріям, як достовірність; актуальність та своєчасність; демонстрація змін досліджуваних параметрів у динаміці; чіткість; правдивість; відображення сильних та слабких сторін територіальної одиниці; забезпечення порівнюваності показників; відповідність загальносвітовим показникам; аналітичний характер; наочність та лаконічність представлення інформації.

Не менш важливим є визначення структурної будови інвестиційного паспорта, адже уніфікований зміст документа та презентація аналітичної інформації в ньому будуть сприяти формуванню позитивного інвестиційного іміджу територіальної одиниці. Оскільки законодавством України не визначено чіткої структури інвестиційного паспорта, то його будова та інформаційне наповнення змісту можуть різнитися в кожній окремій територіальній одиниці залежно від її економічного потенціалу, площі території, кіль-

кості населення, проте деякі частини все ж таки повинні обов'язково відобразитись у цьому документі. На основі вивчення нами практики наявних інвестиційних паспортів [7–10], а також знайдених нами теоретичних рекомендацій [3; 4] пропонуємо узагальнену структуру складових розділів інвестиційного паспорта територіальної одиниці (рис. 1).

Варто зазначити, що розробленню інвестиційного паспорта повинна передувати кропітка робота, пов'язана з аналізом ефективності реалізації програм місцевого самоврядування щодо економічного та соціального розвитку, розвитку територіальних громад, а також відбору проектів для формування інвестиційної пропозиції.

Також хочемо звернути увагу на декілька ключових моментів у розробленні та презентації інвестиційного паспорта, пов'язаних саме із сучасними умовами розвитку інвестиційного середовища країни.

По-перше, наповнення змісту. Так, вище ми виокремили критерії, яким повинна відповідати інформація, що міститься в інвестиційному паспорті, але вкрай важливо, щоб вона не тільки характеризувала потенціал територіальної одиниці, але й відверто окреслювала нагальні наявні проблеми, тому ми пропонуємо включати до інвестиційного паспорта SWOT-аналіз територіальної одиниці, що не тільки полегшить «роботу» інвестора, але й додатково створить позитивний імідж самої територіальної одиниці.

По-друге, інвестиційний паспорт повинен стати дорожньою картою, путівником для інвестора, особливо іноземного, який не обізнаний ні з умовами ведення бізнесу в окремому регіоні, ні з економічними можливостями цього регіону, ні з інвестиційним середовищем держави загалом.

По-третє, інвестиційний паспорт має перш за все забезпечити формування позитивного іміджу у інвестора. Фактично саме інвестиційний паспорт повинен стати ключовим маркетинговим інструментом територіальної одиниці, що буде позитивно впливати на розвиток позитивного інвестиційного середовища країни [12].

По-четверте, інвестиційний паспорт обов'язково повинен містити окремим розділом актуальну ін-

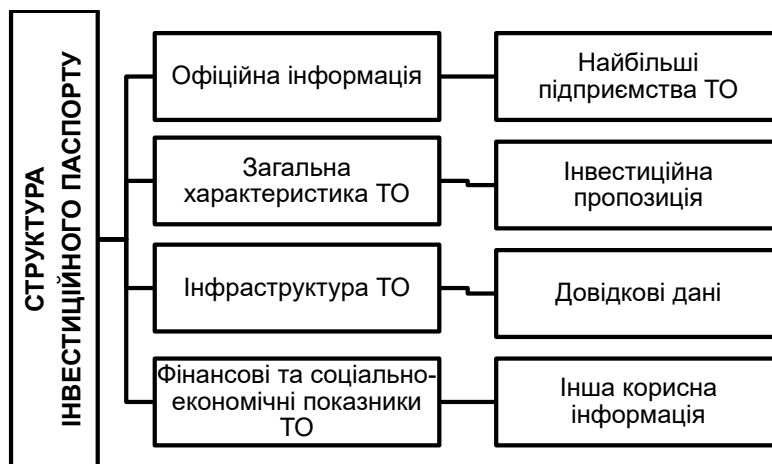

Рис. 1. Структура інвестиційного паспорта територіальної одиниці

Джерело: побудовано автором за джерелами [3; 4]

вестиційну пропозицію, аби інвестор розумів, які саме об'єкти в цьому періоді пропонуються місцевими органами влади для капіталовкладень, як, власне, й тип інвестицій, які нині необхідні. До такої інвестиційної пропозиції варто окремо вносити проекти для грінфілд-, браунфілд-інвестицій та ті, що будуть реалізовані на основі стратегії злиття та поглинання.

По-п'яте, інвестиційний паспорт повинен розроблятися українською та англійською мовами, а також презентуватись у друкованому та електронному форматах. Звичайно, такі документи, повинні розміщуватись як на офіційних вебсайтах місцевих органів самоврядування, так і на електронних ресурсах спеціалізованих порталів.

Нарешті, сам інвестиційний паспорт повинен мати привабливий вигляд, бути презентативним, цікавим, сучасним, написаним простою грамотною мовою з обов'язковою наочністю подання інформації, містити інфографіку, бути неперевантаженим текстом, але водночас максимально інформативним. Також цікавою була б опція створення інтерактивних карт інвестиційної привабливості територіальної одиниці, які б значно посилювали не тільки економічну, інвестиційну, інформаційну складові частини, але й, що не менш важливо, іміджеву.

Висновки. Проведене нами дослідження дає можливість дійти висновку, що інвестиційний паспорт у сучасних умовах розвитку інвестиційного середовища країни відіграє одну з ключових функцій у механізмі залучення інвестицій. Головною метою складання інвестиційного паспорта є презентація інвестиційного потенціалу територіальної одиниці для залучення інвестора, як зовнішнього, так і внутрішнього, до здійснення ним капіталовкладень.

Сучасні інвестиційні паспорти повинні відігравати не тільки ознайомчу, але й іміджеву функцію і, що вкрай важливо, слугувати інструментом територіального маркетингу. Інвестиційний паспорт повинен бути дорожньою картою для інвестора під час вибору ним потенційної території та об'єкта для капіталовкладень. Крім того, інвестиційний паспорт – це своєрідна платформа комунікативної взаємодії між муніципальною владою та потенційними капіталодавцями, тому такі документи повинні містити актуальну, правдиву та своєчасну інформацію про територіальну одиницю з обов'язковим внесенням діючих інвестиційних пропозицій.

Звичайно, залишаються не вирішеними деякі нагальні питання, пов'язані з розробленням, імplementацією та презентацією інвестиційних паспортів. Так, нині інвестиційні паспорти територіальних одиниць, особливо як інструменти інвестиційної політики та елементи інвестиційного середовища держави, потребують певного нормативного забезпечення, зокрема, закріплення в законодавстві відповідних регулятивних норм, а також практичного розвитку, а саме формування інвестиційних платформ, інтерактивних карт інвестиційної привабливості територіальних одиниць та проведення презентацій територіальних одиниць серед потенційних внутрішніх та зовнішніх інвесторів у форматі «роуд-шоу».

Бібліографічний список:

1. Положення про інвестиційний паспорт Київської області. 2006. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KI060007> (дата звернення: 01.07.2021).
2. Вихор М.В., Коваль Н.В., Шемігон О.І. Інвестиційний паспорт як інструмент інвестиційної політики на місцевому та регіональному рівні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 2. С. 3–7.
3. Вдовенко Ю.С. Імplementаційна специфіка сучасних інструментів залучення інвестицій. *Вісник Чернівецького державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2013. № 4 (70). С. 223–228.
4. Овчаренко Т.О. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід: посібник. 2019. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/568/4.pdf> (дата звернення: 12.07.2021).
5. International Finance Corporation. World Bank. URL: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/solutions/investment-proposals (дата звернення: 12.07.2021).
6. European Council. Council of European Union. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/investment-plan> (дата звернення: 12.07.2021).
7. Інвестиційний паспорт Одеської області 2020. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/pasport-2020.pdf> (дата звернення: 15.07.2021).
8. Інвестиційний паспорт м. Львів 2020. URL: https://cityadm.lviv.ua/lmrdnloads/2020/07/broshura_investytsii.pdf (дата звернення: 15.07.2021).
9. Інвестиційний паспорт Київської області 2020. URL: <https://investkyivregion.gov.ua/pro-oblast/investytsijnj-pasport> (дата звернення: 15.07.2021).
10. Інвестиційний паспорт Згурівської селищної територіальної громади 2021. URL: https://rada.info/upload/users_files/04360296/8998357dae5bf69948566625e4f3528d.pdf (дата звернення: 15.07.2021).
11. Investment opportunities in manufacturing of apparel, footwear and bags in Georgia 2019. URL: https://investin.georgia.org/en/ajax/downloadFile/1085/Investment_Opportunities_in_Manufacturing_of_Apparel_Footwear_and_Bags_in_Georgia.pdf (дата звернення: 07.07.2021).
12. U-LEAD: Інвестиційний паспорт є ключовим маркетинговим інструментом громади. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3283919-ulead-investicijnij-pasport-e-k.lucovim-marketingovim-instrumentom-gromadi.html> (дата звернення: 21.07.2021).

References:

1. Polozhennja pro investycijnij pasport Kyjivs'koji oblasti (2006) [Regulations on the investment passport of Kyiv region]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/KI060007> (accessed: 01.07.2021).
2. Vykhor M.V., Kovalj N.V., Shemighon O.I. (2011). Investycijnij pasport jak instrument investycijnoji polityky na miscevomu ta rehionalnomu rivni [Investment passport as an instrument of investment policy at the local and regional level]. *Investyciji: praktyka ta dosvid*, no. 2, pp. 3–7.
3. Vdovenko Ju.S. (2013) Implementacijna specyfika suchasnykh instrumentiv zaluchennja investycij [Implementation specifics of modern investment attraction tools]. *Visnyk Chernihiv's'kogho derzhavnogho tekhnologichnogho universytetu. Serija: Ekonomichni nauky*, no. 4 (70), pp. 223–228.
4. Ovcharenko T.O. (2019) Modeljuvannja efektyvnoji finansovoi dijajlnosti orghaniv miscevogho samovrjaduvannja OTG v umovakh decentralizaciji. Konsolidovanyj pidkhd. Posibnyk [Modeling of effective financial activity of local self-government bodies of OTG in the conditions of decentralization. Consolidated approach. Manual]. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/568/4.pdf> (accessed 12 July 2021).

5. International Finance Corporation. World Bank. Available at: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/solutions/investment-proposals (accessed 12 July 2021).
6. European Council. Council of European Union. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/investment-plan> (accessed 12 July 2021).
7. Investycyjnyj pasport Odesjkoji oblasti 2020 [Investment passport of Odessa region]. Available at: <https://oda.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/pasport-2020.pdf> (accessed 15 July 2021).
8. Investycyjnyj pasport m. Ljviv 2020 [Investment passport of Lviv]. Available at: https://city-adm.lviv.ua/lmrdownloads/2020/07/broshura_investytsii.pdf (accessed 15 July 2021).
9. Investycyjnyj pasport Kyjivsjoji oblasti 2020 [Investment passport of Kyiv region]. Available at: <https://investkyivregion.gov.ua/pro-oblast/investytsijnyj-pasport> (accessed 15 July 2021).
10. Investycyjnyj pasport Zghurivsjoji selyshhnoji terytorialnoji ghromady 2021 [Investment passport of Zguriv territorial community]. Available at: https://rada.info/upload/users_files/04360296/8998357dae5bf69948566625e4f3528d.pdf (accessed 15 July 2021).
11. Investment opportunities in manufacturing of apparel, footwear and bags in Georgia 2019. Available at: https://investinggeorgia.org/en/ajax/downloadFile/1085/Investment_Opportunities_in_Manufacturing_of_Apparel_Footwear_and_Bags_in_Georgia.pdf (accessed 07 July 2021).
12. U-LEAD: Investycyjnyj pasport je kljuhovym marketinghovym instrumentom ghromady. [U-LEAD: an investment passport is a key marketing tool for the community]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3283919-ulead-investicijnyj-pasport-e-k.lucovim-marketingovim-instrumentom-gromadi.html> (accessed 21 July 2021).